

ד ב ר י ם

רב לכם סב את ההר הזה, פנו לכם צפונה. (ב' ג)

אל תתגרו כם. (כ' ה)

ובמדרש, הובא בילקוט, אם ראיתם אותו (את עשו), שמבקש להתגרות בכם לא תעמדו כנגדו, אלא הצפינו עצמכם מלפניו, ולהיכן נברח, ברחו לתורה. ואין צפונה אלא תורה, שנאמר יצפון לישראל תושי' וכו' (א). התורה תלמדנו לכלי לעמוד נגד האומות אפי' בשעה שמתגרות בנו, עלינו ללכת בעקבות אבינו יעקב במלחמתו עם עשו אחיו, וכבר מבין ז"ל בפרשת וישלח וז"ל, שיש בזה רמז לדורות, כי כל אשר אירע לאבינו עם עשו אחיו, יארע לנו תמיד עם בני עשו, וראוי לנו לאחוז בדרכו של צדיק, שנזמין עצמנו לשלשת הדברים שהזמין הוא עצמו, לתפלה ולדורון ולהצלה בדרך מלחמה לברוח ולהנצל עכ"ל.

והנה כ"ז שהלכנו בדרך הכבושה הזאת הצילנו הקב"ה מידם, ומאז הודחנו מדרכנו וחדשים מקרוב באו והנהיגו מנהגים חדשים, עזבו נשק אבינו ואחוז בכלי קרב של שונאינו, הלכנו הלוך וחסור ומצאנו רעות רבות וצרות. ירחם ד' על עמנו וישיב שופטינו כבראשונה.

ו א ת ח נ ן

רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר

ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיידך וגו'. (ד' ט)

ובאבות פ"ג, ר' דוסתאי ב"ר ינאי משום רבי מאיר אומר, כל השוכח דבר אחד ממשנתו מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו, שנאמר רק השמר לך וגו'.

מ ע ש י ל מ ל ך

(א) וכיוצא בזה בילקוט שמות ב' עה"כ ויברח משה מפני פרעה וגו'. לבלי לעמוד כנגד שעה הצופה, וז"ל המדרש. לך עמי בא בחדריך. בשעה שאתה רואה דשעה הצופה לא תעמוד כנגדה אלא תן לה מקום. הסתכלו בי כביכול, כשראיתי השעה הצופה בעונותיכם נתתי לה מקום, שנאמר השיב אחר ימינו. וכל מי שעומד כנגד השעה נופל בידה, יכל מי שניתן מקום לשעה, השעה נופלת בידו, נבית ענד כנגד השעה ונפל בידה. אברהם נתן מקום לשעה ונפלה בידו, שנאמר ואבימלך הלך אליו מגרר, משה נתן מקום לשעה, שנאמר ויברח משה מפני פרעה, וחזרה השעה ונפלה בידו, שנאמר גם האיש משה גדול מאד וכו' עכ"ל.

אין לך אדם שאין לו שעה הצופה העומדת כנגדו בחייו, מנסה בכל כחו להלחם אתה, ויש שהיא מפילתו. ואשרי אנוש שומע לעצת חז"ל לתת לה מקום ולבלי לעמוד כנגדה. וסוף דבר יהי' שיצא כמנצח.